

VÖRÖS LOBOGÓ

Az R. M. P. Arad-tartományi bizottsága és a tartományi néptanács lapja

XI. évfolyam, 3115. szám

4 oldal, 20 ban!

1955. február 27. vasárnap

A termelékenység növeléséért

A párt és a kormány gazdaság-politikájának központi kérdése a dolgozók jólétének állandó fokozása. Ezt a célt szolgálják az utóbbi időben megjelent párt- és kormányhatározatok és ezért harcol hazánk egész dolgozó népe. A dolgozó nép életszínvonalának emelésének egyik legfőbb tényezője a munka termelékenységének állandó növelése. Népgazdaságunk fejlesztésének jelenlegi szakaszában rendkívül fontos ez a kérdés. A párt és a kormány a jegyzetrendszer megszüntetése, a szülő határozatában feladat-ként tűzi a vállalatok vezetőségei ele a termelékenység állandó növelését.

A termelékenység növelésének kérdése azért olyan döntő fontosságú, mert közvetlen hatása van mind a mennyiségi növelésre, mind az önköltségi ár csökkentésére. A „December 30” gyár fonódájában például január folyamán a termelékenység 2 százalékkal nőtt, ami a terv 2,4 százalékos teljesítését eredményezte, ez pedig sok száz méterrel több szövottatru gyártását jelentette.

Nemcsak a mennyiségi termelés fokozódása az egyetlen előny, amelyet a termelékenység javulása jelenthet. Lehetővé teszi úgy a gyártott termék önköltségi árának csökkentését, mint a dolgozók keresetének növekedését.

A munkatermelékenység növelésének több módszere van. Legfontosabbak közöttük a gyártási folyamatok fejlesztése és az állandó műszaki fejlesztés, a műszaki berendezés és a belső erőforrások minél nagyobb foku kihasználása, a munka jó megszervezése, az élenjáró módszerek alkalmazása, a munkaerők szakmai színvonalának állandó emelése, valamint a dolgozók alkotó tevékenységének fokozása. A „Vörös Lobogó” szerkesztőségének a termelési tevékenység növelésére, a másoké dőntő fontosságu tényező, amely szintén közrejár a termelékenység növelésében, a mennyiség és minőség szerinti javadalmazás.

Mindezeket a tényezőket figyelembe kell venni annál is inkább, mivel valamennyi üzemben nagy lehetőségek vannak a termelékenység fokozására. Számos példa van arra, hogy az üzem műszaki berendezésének fejlesztésével jelentős eredményeket értek el a termelékenység növelése terén. Így például a „G. Dimitrov” gyárban a tehervagonok készítésénél kibővítették a műszaki berendezést és a szerszámkészletet. Ezáltal 15 százalékos termelékenység emelkedést értek el. A „December 30”-gyár fonódájában a gépekre szerelt légszívó berendezésekkel annyira megjavították a termelési folyamatot, hogy a gépek termelékenysége több, mint 50 százalékkal emelkedett. A „Vörös Trió”-gyárban Zoica Traian egyik újítása nyomán a kötszövő gépek fordulatszámát 30 százalékkal növelve, egyes dolgozók több, mint 20 százalékkal nagyobb termelékenységet értek el. A jelenlegi feltételek között tehát 10 gépen annyi kötöttartut állíthatnak elő, amennyit ennélkötte 12 gép működtetésére volt szükség.

Nagymértékben függ a termelékenység növelése a munkaerő és különösképpen a szakkaderek szakmai színvonalától és képzettségétől. Az ipari termelés fejlesztését és a termelékenység növelését az életszínvonal javulását szolgálja a párt és a minisztertanács nemrégiben megjelent határozata a szakmai-műszaki oktatás megújításáról. A termelékenység fokozása nemcsak újabb szakkadereket követel, hanem

az is szükséges, hogy a régi munkások és műszaki káderek állandóan emeljék szakmai színvonalukat, mert csak tudásuk fokozásával javíthatják meg a termelési folyamatot.

A munka termelékenységének emelését szolgálja a jól megszervezett szocialista verseny is. Jelentősen növelheti akár egyéni, akár brigád, vagy üzemi viszonylatban a termelékenységet. A TEBA gyár szövődésében Salagar Eugenia szövő a munka termelékenységét állandóan növelve, 15 százalékkal teljesíti tervét. Jó példát mutatnak a „G. Dimitrov”-gyár IMSZ-brigádjai, amelyek állandó, sikeres harcot folytatnak a szocialista versenyben a termelékenység növeléséért. A 12. számú IMSZ-brigád átlagosan 80 százalékos állandó termelteljesítéssel dolgozik, míg a 9. számú brigádnak a múlt hónap folyamán 45 százalékos átlagteljesítést sikerült elérnie.

A szocialista verseny eredményességét és a termelékenység növelését igen nagymértékben elősegíti az élenjáró munkamódszerek alkalmazása. Mihai Floare, a TEBA-gyár szövődésében a marsrut és Zsandra-rova módszereket alkalmazva januárban közel 10 százalékkal emelte munkájának termelékenységét. A „Vörös Trió”-gyárban a gépek megerősítésénél történő átadása üzemi-osztályonként a termelés 1-12 százalékos terjedő növekedését eredményezte.

Ezzel szemben a „December 30”-szövődése, a lehetőségeikhez képest igen alacsony termelékenységgel dolgozik. Ebben az üzemben nem fordítottak elég gondot a holtidő kiküszöbölésére és az igazolatlan hiányzások megszüntetésére, ami termelészsértelet a termelékenység csökkenéséhez vezetett. Hasonló a helyzet a Gravurában, ahol a gépi berendezést nem használják ki megfelelően és a szocialista verseny szervezésében is sok a hiba. Januárban a termelékenység mindössze 90,9 százalékosat ért el.

A termelékenység növelése a népgazdaság fejlesztését, a dolgozók életszínvonalának megjavítását szolgálja és ezért az egész dolgozó nép érdeke.

Az üzemi pártszervezetek és párt-szervek, valamint üzemi bizottságok foglalkozzanak állandóan a termelékenység növelésének kérdésével. A pártszervezetek politikailag irányítják az üzemek vezetését a technika és a belső erőforrások kihasználásában, a káderek szakmai színvonalának állandó emelésében. Gondoskodniuk kell arról, hogy a munka mennyisége és minősége szerinti javadalmazás helyes alkalmazásával a termelékenység növelésére ösztönözzék a dolgozókat.

Az üzemi bizottságoknak fokozott figyelmet kell fordítaniuk a szocialista verseny helyes megszervezésére, hogy a dolgozók alkotó kezdeményezése és versenyelendítése valóban a termelés menetének megjavítását szolgálja. Támogatniuk kell az újításokat, észszerűsítéseket, valamint az élenjáró munkamódszerek alkalmazását.

Az üzemek vezetőségeinek nem szabad kihasználnia a hagyományok a termelékenység növelését szolgáló belső erőforrásokat. Gondoskodniuk kell arról, hogy a dolgozók szakmai színvonalát állandóan emeljék, hogy egész tudásukat a termelés növelésének szolgálatába állíthassák. Meg kell teremteni a lehetőségeket a termelékenység fokozásához, támogatni kell a dolgozókat, hogy többet, jobbat, olcsóbban termelhessenek.

Lendülettel látnak munkához a kisíratosi kollektivisták

Nem oly régen tartották meg a kisíratosi kollektív gazdaság dolgozó munkavégző közgyűléseit. Hibák is hangzottak el ezen a napon, de főleg eredmények. „Több, mint másfélmillió jövedelmünk volt a múlt évben — írja Szanda Antal levezető — és két tehervagonos vásároztunk, ami nagyban megkönnyíti szállítási munkálatainkat. Azért, hogy az új évben még eredményesebb munkát végezhessünk és elvegyünk pártunk és kormány-

nyunk határozatainak, kilenc tagu vezetőkötanacsot választottunk. Előnknek ifjú Lévai József elvtársat választottunk meg ismét, mivel teljes odaadással, hozzáértéssel és jó eredménnyel vezette gazdaságunkat. Andó Ferenc, Varga Mihály, Tóth Ferenc, Miklós Mihály, Kunszabó György, Tangó András, Gáll József és Páspók Mátys vezetőségi tagok szintén becsülettel, jó munkájukkal érdemelték ki a gazdaság dolgozóinak bizalmát.”

Tartományunk dolgozói megbélyegzik a genfi banditákat és felbujtóikat

Az értelmiségiek nagygyűlése

Arad értelmiségi — orvosok, jogászok, tanárok, tanítók és mások — az elmúlt napokban az 1. számú fiúliceum nagytermében gyűlést tartottak, amelyen felháborodásuknak és tiltakozásuknak adtak kifejezést az RNK berni követése ellen elkövetett gyűlöletos fasiszta banditái-madással szemben.

A fasiszta bandák Svájcban elkövetett gaztettét dr. Costa Romulus ismeri. Többek között a következőket mondotta:

— Ezek a hazaárulók gyáva és aljas támadást követtek el az RNK követése ellen, hogy teljesítsék uraiknak: az amerikai háborús üzítő-imperialistáknak parancsát. Önműködő fegyverekkel, gránátokkal, fejszékkel felgyervekve, páncélszekrények feltörésére alkalmas eszközökkel felszerelve, rablók módjára északra támadtak meg a követést és hét kézzel meggyilkolták Setu Aurel elvtársat.

— Ez a galád támadás válamennyiünket arra késztet, hogy fokozzuk éberségünket az amerikai és angol imperialisták benceneivel szemben és még lendületesebben harcoljunk drága hazánk felvirágoztatásáért, a békéért. Aradváros dolgozó felemelik szavukat, követelik a berni gyilkos banda kiadását, haladék nélküli példás megbüntetését.

Farkas János tanár és dr. Kele Sándor ügyvéd felszólalásaikban csatlakoztak hazánk dolgozó népének millióihoz, akik nemzetiségre, foglalkozásra való tekintet nélkül egy-

emberként nyilvánítják megvetését és undorodását a Svájcban menedékhelyet talált és az angol-amerikai imperialisták oltalmában garázdálkodó bandák aljas tevékenységével szemben.

Dr. Pescariu Ioan, az RNK érdemes orvosa ezeket mondta:

— Békészerető népünk felháborodással értesült a vasgárdista gonosztevék gaztettéről, akik megölték Setu Aurel elvtársat és két napon keresztül felkúrták hazánk berni követését. Mi, egészségügyi dolgozók határozottan követeljük: a svájci kormány haladéktalanul adja ki a gyilkosokat a román hatóságoknak, hogy elnyerhessék méltó büntetésüket az RNK követése ellen elkövetett bűntettükért.

Páun cel Mic Mihailache tanár felszólalásában rámutatott, hogy a Bernben lefolyt bűncselekményben felismerjük a terroristák módszereit, amelyet a fasiszták hazánkban is alkalmaztak. Így gyilkolták meg Cernescu Lazar kommunista dolgozót parasztot a Bánában. Ezt az aljas gyilkosságot az imperialisták bencenei azért követték el, mert a párt tanításával felvértezett dolgozó paraszt új, boldogabb életet akart magának építeni, amelyben nem létezik többé kizsákmányolás. Így gyilkolták meg Ocsko Teret városunkban a fasiszta rettenetes éveiben. Mint népköztársaságunk állampolgárai s mint béke- és hazaszerető emberek, városunk tanerői felháborodásuknak adnak kifejezést a berni követés ellen elkövetett banditátadás

miatt. Megbélyegezzük a fasiszta-legionárius elemek hazaáruló cselekedeteit éppen úgy, mint sugalmazókat és támogatókat. Követeljük, hogy a gonosztevéket érdemük szerint büntessék meg és ugyanakkor vállaljuk: a ránkbizott ifjúságot éberségre és öntudatra neveljük, hogy megfelelő választ adjanak az ellenségnek.

Felszólalt Goruneanu Maxim bíró is, aki többek között a következőket mondotta:

— Vajjon Svájcban létezik-e jogrend, vagy a törvényt egyes gonosztevék kezében lévő önműködő fegyverek alkotják? Vajjon ismerik-e abban az országban a nemzetközi jogot, amelyet a diplomáciai életben elfogadtak és követnek évtizedeken keresztül? Vajjon létezik ott büntető törvénykönyv, avagy megengedett dolog, hogy gonosztevék a rendőrség szemeláttára kövessenek el gaztetteket és ahelyett, hogy a legrovidebb idő alatt letartóztatnák őket és ártalmatlanná tennék, a rendőrség tárgyalásokat folytat a gyilkosokkal megadásuk felett, úgy, mintha egyenlő jogu felek lennének.

Felszólalt még Simona Artemiu mérnök és mások, majd Ravis Ioan tanító határozati javaslatot olvasott fel, amelyet a jelenlévők egyhangúlag elfogadtak. A határozatban a nagygyűlésen megjelent hatalmas tömeg felháborodásának és tiltakozásának ad kifejezést berni követésünk megtagadása miatt és követeli a gonosztevék haladéktalan kiadását.

A „G. Dimitrov” gyárban

Az aradi „G. Dimitrov” gyár dolgozói a munkaidő befejezése után tiltakozó gyűlést tartottak, amelyen megbélyegzték a Román Népköztársaság berni követése ellen elkövetett merénylet letéteit és felbujtóit.

A gyűlést Blagaila Gheorghe elvtárs, az üzemi bizottság titkára nyitotta meg, majd átadta a szót üzemünk főmérnökének, Chira Teodorának, aki ismertette az angol-amerikai háborús üzítők zsoldjában álló gonosztevék merényletét. Magyar nyelven Matusek László elvtárs ismertette a február 24-i eseményeket.

Ezután Baba Ioan elvtárs kért szót, aki az asztalos műhely dolgozó nevében elítélte a banditákat és kért a merénylet kiadását. Berger Miklós, Kucselata Mihály, Nehéz János, Bobei Petru elvtársak és sokan mások csatlakoztak Baba Ioan elvtárs felszólalásához. Ezután a gyár dolgozói megszavazták egy határozati javaslatot, amelyben követelik a svájci kormánytól a bűnösök kiadását.

Cristea Maria,
levelező

Borosjenőn

A napokban a borosjenőrajoni kultúrothozban a község, valamint a rajon többszáz dolgozója tiltakozást fejezte ki a Bernben elkövetett aljas merénylet felett.

Miután ismertették az eseményeket, valamint az RNK jegyzékét, amelyet a svájci kormányhoz intéztek, több hozzászóló hangsúlyozta, hogy teljes mértékben csatlakozik az RNK kormányának jegyzékéhez. Melyes-ges gyűlöletüket fejezték ki a bűncselekmény elkövetői ellen.

Nicolae elvtárs, a rajoni pártbizottság titkára hozzászólásában kiemelte, hogy ez az esemény az éberség fokozására szólít mindannyiunkat. Fokozzuk az éberséget a belső osztályellenesség szemben — mondotta Nicolae elvtárs.

A gyűlésen a jelenlévők tiltakozó nyilatkozatot fogadtak el és irkák alá, amelyben az RNK jegyzékének megfelelően, a gyilkosok kiadását kérték.

Turlea Maxim,
levelező

Felkészültek a tavaszi kampányra

Simánd községben a néptanács végrehajtó bizottsága pontosan meghatározott munkaterv alapján szervezte meg a tavaszi vetéskampány előkészítését. Gépjavitó központok létesítettek, számbavették a javítást igénylő gépeket és szerszámokat, vagyis olyan munkatervet készítettek, amelyben megjelölték a tavaszi előkészületek sokrétű feladatait.

A pártalapszervezet agitátorai, a néptanács végrehajtó bizottsága és a képviselők több esetben felkeresték a dolgozó parasztokat és felvilágosító munkával mutatták rá a mezőgazdasági gépek és szerszámok javítására fontosságára. Nagyrészt a jól végzett felvilágosító, mozgósító munkának tulajdonítható, hogy Simándban már 100 százalékosan befejezték a gépek és szerszámok javítását.

A helyi néptanács február 22-én

öltágu bizottságot alakított, amelynek feladata a tavaszi vetés megszervezése, levezetése. E bizottság 12 termelőt vont be munkájába, hogy a tavaszi vetés megkezdése alkalmával könnyebben átlagják a községet, mozgósítsák a termelőket, hogy teljes lendülettel kezdődjék a munka. Borod Petru elvtárs, a község mezőgazdasági felelőse kizsámlította, hogy a rendelkezésükre álló gépek és igák 12 nap alatt elvégezik a tavaszi munkát. A bővített vetési bizottság tehát arra törekszik majd, hogy a napi ütemtervet maradéktalanul teljesítsék és két hét alatt befejeződjék a tavaszi szántás, vetés.

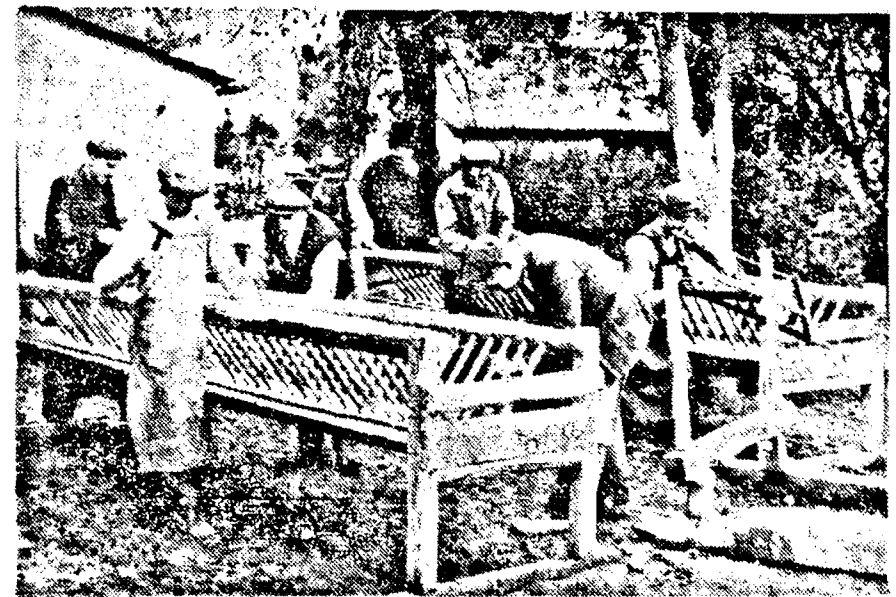
A község dolgozó parasztjai jelenleg trágyahordással és a magvak csiraképeségének megállapításával foglalkozkodnak. A néptanács nyolc csirázatási központot létesített és ügyelnek arra, hogy a leg-

jobb csiraképeségű vetőmagvakat használják fel tavasszal a vetéshez. A magtisztító központokban is elvégezték a szükséges javításokat és a termelők hozzáláttak a vetőmagvak tisztításához.

Az esős időjárás hátráltatja a dolgozó parasztok munkáját, a tavaszi szántás-vetés megkezdését. A közel-muliban egyes dolgozó parasztok már megkezdtek a tavaszi szántást, azonban abba kellett hagyniuk a munkát. Előreláthatólag tehát, az idén, tavasszal összetornyosulnak a mezőgazdasági munkálatok, mert a vetéssel egyidőben a termelők megkezdhetik a szalmagabona boroná-lását, a gyomirtást, az acatolást. Eppen ezért a pártalapszervezet és a néptanács végrehajtó bizottsága használna fel minden eszközt az összes termelők mozgósítására s ahogy az idő kedvezőnek bizonyul, azonnal kezdjék meg a munkát.

Javítják a szekereket a kollektív gazdaságban

Körösrájon Szentanna községében az „Új élet” kollektív gazdaság tagjai lendületesen készülnek a tavaszi munkára. Felment létszámmal dolgoznak a műhelyekben, hogy a lavasz beálltával az összes mezőgazdasági gépek és szerszámok megjavítva álljanak a kollektivisták rendelkezésére. A képen a tavaszi mezőgazdasági kampányban használatba kerülő szekereket javítják a kollektivisták.

Hazánk minden tájáról

Új típusú röntgenkészüléket gyártanak

A fővárosi „Radio Popular” vállalat keretében villamos-orvosi műszereket előállító osztályt létesítettek. Az osztályon nagyméretű röntgen-készülék-típus előállításán dolgoznak, amely bármilyen átvilágításra és felvételre alkalmas. A készüléket bizonyos műtéteknek is lehet használni. Az osztály munkaközössége a hónap végéig elkészíti az első tíz készüléket.

Hasznos kezdeményezés

A Nagyváradi-tartományi kéményeprő vállalat egy régebbi terve való-sul meg rövidesen. Megkezdik a hamuszir gyártását. Nagyjelentőségű ez népgazdasági szempontból, mert eddig az értékes lúgot tartalmazó hamu kárbant, mert pedig felhasználják azt hamuszir (kálium carbo-nát) gyártására.

Öt nappal előbb befejezték a gépjavítást

A nagykarólyi állami gazdaság traktorosai, szerelőmunkásai és technikusai becsületesen elégett tettek vállalt feladatuknak. Az összes traktorok felvilágosítását, javítását február 10 helyett február 5-re fejezték be. A többi gépi és igavonlatú mezőgazdasági eszközöket szintén öt nappal a kitűzött határidő előtt javították meg. Ezenkívül ugyancsak ezidő-pontig rendezhették meg 10 ösp5-gépet. E kiváló eredmények eléréséhez nagyban hozzájárult az, hogy az egész javítási idő alatt Bugacsev-munkamódszerét alkalmazták. A különféle gépek és egyéb munkaeszközök beállításával pedig csökkentették a javítási költségeket, havonként 4-5 ezer lej takarítottak meg. A vezető-egyes fennakadás nélkül biztosította a szükséges csereszerszámokat.

Szépek a kezdeti eredmények

A marosvásárhelyi „Metalul” kisipari termelőszövetkezet 1955 január elején kezdte meg működését. A szövetekezt dolgozói már az év első hónapjában szép termelési sikereket értek el. Havi globális tervüket 159,50, a magánfelelnek vezetett javítási tervvel pedig 200 százalékosan teljesítették. Ezenkívül 30-40 százalékkal csökkentették a kések, ollók és más szerszámok kőszőrülésének az árát. Például eddig egy asztalikest 1,50 lejért kőszőrültek, s most csak egy lejért. Hogy a kisipari termelőszövetkezet fennállásának már első hónapjában ilyen szép termelési sikereket ért el, ahhoz nagyban hozzájárult a szövetkezet dolgozóinak odaadó munkája.

A resciai acélműben

A resciai acélmű dolgozó februárban elmúlt havi teljesítményük teljesítésére törekedtek.

Az 1. számú kemencénél dolgozó Jacob Nicolae vezette olvasztócsoport február első dekájában 8,3 százalékkal termelt többet az előírás-nál. Ugyanakkor az 5. számú kemencénél dolgozó ifj. Ionescu Nicolae Jemianu Adam élmunkás irányítá-sával 8,7 százalékos termelteljesítést mutatott fel az első 10 munkanap alatt. Az öntőde csarnokában dolgozó ifj. Ionescu Nicolae vezetésével átlag 40 százalékos normatúlhaladást ért el.

Február 8-án, amikor az olvasztá-rok alátárt a Béke Világának felhívását, aláírásukkal újabb eredmények elérésére tettek fogadalmat. Ezen az egyetlen napon Jacob Nicolae tervét 17 százalékkal, Iudea A-lea IMSZ-brigádja pedig normáját 38 százalékkal teljesítette tul.

Ötvenhat új kollektivistát Szalontán

A szalontai „Vörös Lobogó” kollektív gazdaság tagjai az elmúlt évben nagyon szép eredményeket értek el. Csupán pénzbeli jövedelme a gazdaságnak 1 millió 84 ezer 875 lej volt. Sok tag kapott a múlt évben több mint tízezer lej és nagy-mennyiségű gabonát. Ténylekkel bizonyították be a szalontaiak a kollektív gazdaság felelősségét. Ténylekkel győzköd meg arról egyre több dolgozó parasztot.

Minden új tagot szívesen fogadtak maguk közé. Február 20-ika, vasárnap, igazi örömnapp volt számuk-ra: 56 új tagot vettek fel. Ujjabb 56 dolgozó paraszt család indult el egy könnyebb, gazdagabb élet útján. Ma már a szalontai „Vörös Lobogó” kollektív gazdaságban 377 család dolgozik.

Közművelődés ★ Iróadalom ★ Művészet

MAJTENYI ERIK:

A SZAMOS PARTJÁN

A Fellegvár oldalában
összetöppördött házak
szoronganak egymás mellett —
mi lenne, ha megcsuszának?

Mi lenne, ha megcsuszának
a dűldező, botladozó
léptei marton hanyat-homlok
lefutának a Szamosra?

Építünk munkás-várost,
melynek a bék-sorsát
katonáknak a napnak
százszorozott szép sugára.

Sebes folyók füves partján
építünk még várost, kertet
s majd a sárga villamosok
szép jöreggelt csilingelnek.

S himbálja majd enyhe szél a
tömlőfürdő orgonáit
s városzélt alkonyatban
munkáslányok zongoráznak.

Hanem addig sokszor vág a
csákány éle dacos földbe
s bizony sokszor meg kell állunk
homlokunkat megtörölve.

De ha állunk, csak egy perc
állunk meg a tűző napban,
s a hajrá, s a juts le újra
dacos földnél dacosabban.

Gyorsabban süss! A Fellegvár
oldalán törpe házak
szoronganak egymás mellett,
mi lenne, ha megcsuszának?

Mi lenne, ha dűldező
lefutának a Szamosra,
mieleőtt még felmagaslik
az új város karcsú tornya?

(Az „Utunk”-ból)

Akik a béke játékszereit készítik

Az aradi „Varga Katalin” szövetkezetben van az ország egyik legnagyobb babakészítő üzem. Innen kerülnek el az ország legtávolabbi falucskáiba is a béke legnépszerűbb játékszerei, gyermekleánykánk öröme, a tarka-barka ruhás kék és barnaszemű babák.

Babák készülnek itt mindenféle nagyságban és mindenféle változatban. Tarka pruszlíkos, pettyes ruhás „Kati-babák”, román és orosz babák, alvó- és hajszobababák, fényes apimacsból a nagyméretű „Uj-babák”, melyeket úgy díszítenek, mint a buzgó kis-leányok, mint az igazi kisgyermekeket.

A babák nyersanyaga vastag papír, textiluladékok és festékek. Ezekből a jóformán értéktelen tényérből katonadobokból varázsolják elő szorgalmas asszonykezek a sok-sok ezer nagygyűjtő játékát, amelyeket a szövetkezet műhelyeiből elindulva örömet visznek a gyermekek családok otthonaiba.

Alig a százokba edeszállított nyersanyag ügyességgel és ötletezzéssel alakul ezekben a műhelyekben, úgy alakul át az idekerült munkások lelkiállása is. Egykor csak háztartásuk egyik keretét között mozgó háziasszonyok, nap-az-éjszaka, háztartásbeli

alkalmazottak, volt kisiparosok — a szövetkezetben folyó politikai nevelőmunka hatása alatt — lassanként öntudatos dolgozókká, a béke védelmének bátor harcosai válnak. Ez a folyamat azonban nem megy, mindig elmarad és zavartalanul. A beilleszkedés gyakran zökkenőket, kilengéseket mutat. A régi társadalmi formák időszerűbbé válnak, egyesek kiábrándult lélekkel, hitetlenkedéssel és bizalmatlansággal telve csak a mindennapi kenyér megszerzése miatt vállalkoznak a szövetkezetben. Megszokták, hogy csak saját magukkal vagy leg-szebb családjuk érdekéért fordulnak a szövetkezet felé.

Eleinte nehezen kapcsolódnak be a közösség életébe, de a közös munka során új dolgokat tapasztalnak. Látják, hogy megbecsülik munkájukat, hogy szorgalmuk, kitartásuk az anyagi eredményekért is meghozza gyümölcsét, érdemeiket szerzhessék maguknak. Új-fajta élményekben van részük, amelyek feloldják bennük a bizalmatlanság mesterséges burkát. Nem névtelen, semibevett robotoló többé, hanem teljesjogú állampolgárok, akiknek véleményét kéri, javaslatait figyelembe veszik, akikkel törődnek, akiket elismernek. Így nő lassanként

az egykor mellőzött, elnyomott asszonyok öntudata, önbizalma. Így tájul látókká, így értik meg lassan, hogy, mint anyának, feleségnek, mi a kötelességük a társadalomban.

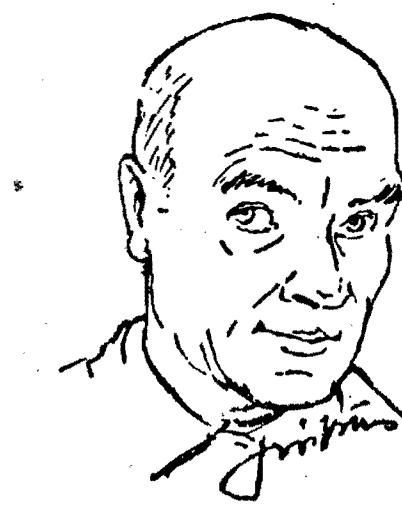
A politikai nevelőmunkából az alapszervezet bürokráciájának irányításával az agitátorokon kívül kivesszi részét a békeharci bizottság elnöke, Lorenz Vilma is, aki a békeért folyó harc minden eseményéről beszámol a szövetkezet dolgozóinak. A kora reggeli munkakezdés előtt találja meg az asszonyok jó tudját, mit védelmeznek, amikor a Wehrmacht feltámasztása és az atomfegyverek használatát ellen tiltakoznak.

Egyed Anna, aki a présnépél dolgozik, így nyilatkozik: „Szívesebben gyártok babákat, mint orpenn-lövőket. Ezért írom alá a tiltakozó ívet. Ha ezerszer ennyi kezem lenne, akkor ezerszer is aláírnám.”

Berregnek a varrógépek, tompán pufpan a baba-végtagokat formázó kalapács és a nagy ládákban egyre nő az elkészült babák tarka légiója. Ez a vidámmosoly hűdés szavak nélkül is hirdeti a babavarrónők üzenetét: „Békét, örömet, játékot a gyermekeknek — nem pusztító háborút.”

Képzőművész a békéért

Az első világháború után, a huszas évek elején utazott el Budapestre Soós István, a szerény aradi fiatalember, hogy a képzőművészeti főiskolán folytassa tanulmányait. Tarsolyában nem volt más, csak tehetsége és határtalan alkotóvágya. Sok ilyen ifjú került akkor Budapestre, akik nemcsak abban hasonlítottak egymáshoz, hogy tehetségesek voltak és valamennyiüket belső tűz, a művészi alkotás lángja hevítette, hanem abban is, hogy szegények voltak, nagyon szegények. A főiskola tanára, Strobl Alajos, a budapesti Jókai-szobor és a

milléniumi emlékmű alkotója egy üres műtermet jelölt ki számukra, az Egres-kertben. A műteremben tízen laktak együtt, ahol a vaságyon kívül más bútort nem volt. El is neveztek nyomortanyának. De a fiatalok nem hiába voltak a képzőművészeti főiskola hallgatói — segítettek magukon. A hiányzó bútortok felrajzolták a falra. Soós István az ágy mellé egy éjjeliszekrényt és arra pedig egy antik ébresztőórát rajzolt. Mások gyönyörű telt keret vázaltak a falra. Szegények, de mégis gazdagabbak voltak ők, mint a legzadagabb lipótvárosi gyáros, mert vagyonuk a tehetség és törhetetlen hit önmagukban.

Négy keserű főiskolai év után művész-oklevéllel a zsebében tért vissza Aradra. Telítve volt alkotási vágygal, de a polgári társadalomban könnyörtelenül elepedtek minden művészt, aki megtárgyalta, hogy tehetségét aprópénzre váltsa fel.

Műtermében csakhamar megjelent az első megrendelő. Jól öltözött városi bundás ur, mögötte hordár cipelt egy életnagyságu portrét. A bundás ur öntetlen bemutatkozott és azután előadta jövedelmét a juttatást.

— Az ócskapiacra vettem ezt a portrét, — mondotta. — Arra kérem, hogy erre az idegen arcra fesse rá az én arcképet, a cilindert.

Soós István határozottan visszautasította a művésziellen munkát.

— Ennek nem kell a pénz? — Nem! — válaszolta. — Munkámat nem váltom fel aprópénzre.

Es nem is váltotta fel sohasem. Elni azonban kellett. Képkerekeket készített, közben élete első kiállítására készült. Végül ez is elérkezett.

P. I.

Kiállított művei a nyomort érzékeltek. Képei közül kiemelkedő a „Koldus” és a „Röszszedő leány”. A szobrok között a „Kötőró munkás”, valamint a „Rabszolga” alkotásai kiemelkednek. A „Rabszolga” szobor egy erőteljes duzzadó, de guzbakított fiatallembert ábrázol, aki szétépi bilincseit. A kiállítás azonban nem sikerült. Egyetlen alkotását sem vették meg. A „műpártoló” kapitalistáknak nem kellett olyan képzőművészeti alkotás, amely a szegénységet, a nyomort, a polgári társadalom igazi arcát mutatta meg.

A hosszú évek létért való küzdelem mégsem ölte meg művészi elhivatottságát. A felszabadulás után megújított erővel kezdett ismét dolgozni. Alkotó munkája új értelmet nyert. Varga Katalin ábrázoló szobrárt az aradtományi múzeum vásárolta meg. A szobor művészi kifejezi a magyar és román dolgozó parasztok Varga Katalin vezette harcát a közös elnyomó, az osztrák imperializmus ellen. Egy domborművet ugyancsak a tartományi múzeum vásárolta meg. A dombormű Bálcscu és Avram Iancu történelmi találkozását mutatja be, az 1848–49-es forradalom trágai pillanatában.

Soós István a felszabadulást követő években elmélyítette kapcsolatait a gyárral. A munkások sorait kutatta a fiatal tehetségek. A „G. Dimitrov” üzemben hét ifjú tehetséges munkásból álló csoportot hozott össze. Közöttük volt Tolán Ioan is, aki ma a leningrádi képzőművészeti főiskola utolsóéves hallgatója. Most dolgozik diplomamunkáján, amely a munkásosztály harcát érzékelteti a kizsákmányolók ellen. A diploma-munka dombormű csoport-kompozíció lesz, amelyet majd a „G. Dimitrov” üzemben

állt ki, ahonnan művészi pályája elindult. A héttagú munkás-művész-csoportból nőtt ki az Aradon működő képzőművészeti iskola. Soós István szeretettel tanítja a fiatalokat. Küzdelmes fiatalsága, felszabadulást előtti nehéz élete még nagyobb erőre ad ahhoz, hogy az ifjú művész-jelöltek szárnypróbálgatásait segítse, támogassa. Nálunk a művészetnek nem kell súlyos akadályokkal megküdenie, nem gátolják alkotásában a kapitalista rendszer lételeméletek.

A népek békeharca, az atomfegyverek betiltására irányuló milliók és milliók ajkáról elhangzó követelés a művészt alkotásra ihleti. Soós István nemcsak a békeért történt aláírásával erősíti a békeharcot, hanem felismerte, hogy a művészek alkotásaival is hozzá kell járulnia a sokszázmillió egyszerű ember küzdelméhez.

A színházépületi kollektív műtermében a széles ablakokon beözönlik a fény és megvilágítja a félig kész szobrokat, festményeket. A művész vázlatokat mutat. Szoborcsoportot alkot, amely kifejezi a világ széles dolgozó tömegeinek harcát az életért. A szobor főalakja egy erőteljes duzzadó munkás, amint tiltakozik az atomlovagok bűnös szándékai ellen. Tiltakozása azonban nem passzív, hanem cselekvő. A szobor mellékalkaljai a családtagok, az anya és a gyermek. A szobor főalakja védőleg szorítja magához családtagjait. Az anya és a gyermek alakja sem lesz passzív a művész elképzelése szerint. A szoborcsoport a dacos helytállást, a békeharc legyőzhetetlen erejét fejezi ki.

Az agyag már az állványon van és rövidesen a művész kezén nyomán a holt anyagból életre kel az, amit megálmodott...

Mészáros Sándor

„A gögös nyul” a bábszínházban

Felesége tiltakozása ellenére ellopja az alvó vadász puskáját és most már nemcsak az eszméitől sem lel. Nagy öntettségében és az erejében, illetve a puskájában való bizakodásában odajut, hogy feleségétől együtt belokkolja a róka házába és azt saját maga izlése szerint rendezze be. Már éppen nyugovóra akarnak térni, amikor verik az ajtót és a nyul testvérpárja kér bebecsátást, családostól együtt.

A kis nyuszik alig tudtak megmenekülni a dühös róka karmai közül s az ijedségtől még nagyokat szuszogva kéri a gögös nyulat, hogy engedje be őket éjszakára. De a beképzett nyuszi meg sem hallgatja testvérét. Egykorl megmentőjét családjával együtt kiutasítja a róka házából.

Közben legördült a függöny. Szület van. A gyermekszereg a folyósóra tördel és izgatottan találgatják, hogy mi lesz tovább. Mi lesz a gögös nyulról? Vajon a puszka megvan-e töltve vagy nincs?

A folyósó egyik sarkában Pista és a negyedik Jóska beszélgetnek.

— En nem szeretem ezt a gögös nyuszt, — mondja Jóska — olyan beképzelt és nem segített a testvéren sem. Nem is bánom, ha a róka megenné!

— Várd csak, hogy mi lesz a vége, — inti Pista — ne félj, biztos megkapja a magját.

Vége a szünetnek. A II. felvonás meg is hozza a várt izgalmakat. Egy sor bonyodalom után a ravasz róka és az éhes farkas cselszövésre szövetkeznek. A fecske őszarkától megtudják, hogy a puszka nincs megtöltve és így visszanyerik bálonságukat. Ki akarják csalni a házba a gögös nyulat, hogy aztán jól falatozzanak belőle. Azonban a farkas már nem bír az egyre növekvő éhségével és betöri az ajtót. Nagyon válságos a helyzet. De az utolsó pillanatban megérkezik az idősebbik testvér, aki annak ellenére, hogy a gögös nyul

kiutasította, látva a veszélyt, az ablakon keresztül megmenti a tapsifülest és feleségét.

A gögös nyuszinak nagy lecke volt ez. Többet nem hűsködött, hanem megbecsülte magát a nyulatársadalomban és együtt dolgozott a többi nyulakkal.

Most mondunk egy pár szót azokról, akik szorgalmas, türelmes munkájukkal ilyen kedves, szórakoztató, de ugyanakkor nevelőhatású mesedrámatokat mutattak a kis közönségüknek, a gyermekeknek. Frangepól elvtárs, a bábszínház rendezője jól oldotta meg a bábfigurák játékát.

A figurák mozgását kísértő beszélők közül különösen jó, érthető és kifejező volt Rappert Dódi, Bonn Sarolta és Ács Olivér beszéde.

Előnézők tette az előadást és emelte annak színvonalát Misu Drágó zenéje, amely szervesen beilleszkedett a mesejáték cselekményébe.

P. I.

Nagy István: „A mi lányaink”

Nagy István írói tevékenységére általában az jellemző, hogy témaválasztása igen változatos, sokoldalú. Nemrégén új könyvvel, „A mi lányaink” című művel lépte meg az olvasókat. Ez a könyv nemcsak egy új regénnyel gazdagította a hazai magyar irodalmat, hanem felvet számos olyan problémát, amelynek megoldása napjaink égető kérdése. A szerző a felvetett kérdéseket a cselekmény-bonyolítás folyamán igyekszik megoldani művészi eszközök segítségével. Mint ahogy ő maga mondja: „A mi lányaink” jelenkori irodalmunk egy régi mulasztását akarja pótolni. Nagy István egészen új területeket hódított meg irodalmunk számára, nemcsak azáltal, hogy a regény központjában női alakok állnak, hanem azzal is, hogy hősei munkáslányok, üzemi dolgozók, akiknek életéről eddig vajmi keveset hallottunk. Kétségtelen, hogy írunk több könyvet foglalkoztat a nőkérdéssel, igyekszünk művészi módon megrajzolni asszony- és leányalakot, — de sajnos, csak mellékalakok kerestük. Pedig mai életünkben a dolgozó nők nem mellékalakok, ott látjuk őket a munka minden területén. A felszabadulás után hazánk dolgozó női megkapta jogait és a férfiakkal egyenlő mértékben veszik ki részüket a szocializmus építésének nagy

szerű munkájából. A mindennapi életben, a tudomány és a munka minden területén megszületett az új-típusú dolgozó nő, irodalmunk azonban még nem alakította ki a pozitív hősnőt. Nagy István új regénye az első olyan hosszabb lélekzetű mű, amelynek hősnői nők.

Veronika, a kis parasztleány, cselekednek akar beállni és elmegy Trifu mérnökké. Itt találkozik Gheorghinával, a mérnöknek volt cseledeként, aki lebeszéli a cseledeként és ráveszi, menjon vele a szeggyárba munkásnőnek. Ez-két indul meg a cselekmény és a két hősnő: Gheorghina és Veronika bemutatása. Gheorghina erős akaratú, egyedülálló nő, aki átélte az elnyomás minden elképzelhető formáját. Az élet tanította becsületre, munkaszeretetre. Veronika paraszti szülői gyermeke, aki eddig még nem volt önálló, de szülnék tartja eddigi életét, dolgozni, harcolni akar az igazi szabadságért, jogaiért. Csak kemény küzdelem után szabadul meg a papné káros befolyásától és örök cseledésben élő anyja rossz tanácsaitól. A két leány harcának első fázisa sikerül. Igaz, a gyárbán számtalan nehézséggel (egyes munkások rosszakarataival, a betolakodó osztályellenesség gáncoskodásaival) kell megküzdödniük, de végül mégis győznek. Az IMSZ-től és a

pártszervezettől kapott támogatás segítségével legyőzik az ellőttük álló akadályokat.

A regényből kitűnik, hogy a szerző igyekszik a cselekményt, a valóságos osztályharc talaján, nem elvonlat, hanem az élet történéseibe beágyazottan megjeleníteni. Nagy István az életből merítette hősnőinek alakját. Veronika és Gheorghina élet története és ellőttük formálódó jellem művészi ábrázolás. Különösen ki kell emelni Gheorghina alakját, a cseledélyből öntudatos, lelkes és harcos munkásná vált embert. Ez persze nem máról-holnapra történik. A megoldás nem egyszerű. A két leányknak hosszú és kemény harcot kell vívniuk, nemcsak saját lelki egyensúlyuk megteremtéséért, hanem egyes munkásleányok lenézése, leértékelése ellen is. Ebben a küzdelemben igen értékes segítséget kapnak a gyári kollektíva néhány tagjától: Kovács bácsitól, Moldován németől, Vajda Éva tanítónőtől, Corbu mamától. A gyári közösség nem hagyja magára a két fiatal leányt. Segíti munkájukban, biztatja, amikor erre szükség van. Veronika és Gheorghina együtt kezdi meg a harcot, de a cselekmény-bonyolítás folyamán a két leány utat talál egymáshoz. Az író két teljesen különböző nőtpust ábrázolt, akiknek közös vonásuk, hogy alulról emelkedtek fel. De míg az egyik, Gheorghina az akadályokat végig legyőzi, mert a szocializmus ügyét mind jobban magáé teszi, azono-

sul vele, addig a másik — Veronika, a fele uton megtorpan, visszahagyja.

Nagy István regényének eszméi mondanivalója az, hogy a munkáslányok közül csak azok jutnak el a célhoz, azok viszik sokra, akik egyéni gondolatukat és tetteiket összhangba állítják a közösség akaratával és vágyaikat alárendelik annak. Gheorghina megtette ezt. Az író Gheorghina személyében olyan pozitív hősnőt alkot, akinek példája nevel és az olvasót legjobban tulajdonságainak kibontakoztatására készíti.

A regény az említettekkel kívül még számos pozitív munkáshőst szerepeltet. A legsikerültebb Stefánecs, a párttitkár és Crisan, az IMSZ-titkár alakja. Crisan megszemélyesítője azoknak az ezreknek, akik az ország legelhatagotabb részeiről kerültek a katonasághoz és itt ismerték meg valódi hazájukat, itt tanulták meg az emberséget.

A negatív figurák közül a legtokeleesebbek Trifu mérnök és felesége. Mindketten a nyárspolgár megszemélyesítői, akik nem akarnak tudomást venni a megváltozott életéről és még mindig nagyuri életmódot mimikéznek. Hozzá hasonló Kudelász doktor, aki megfélemlít némes emberi feladattól, a betegek lelkiismeretes gyógyításáról és csak a saját hasznát nézi, amikor magánrendelőjébe hívja a betegeket. Mind Trifu, mind Kudelász veszedelmes ellenségei a rendszernak. Megtestesítik az osz-

